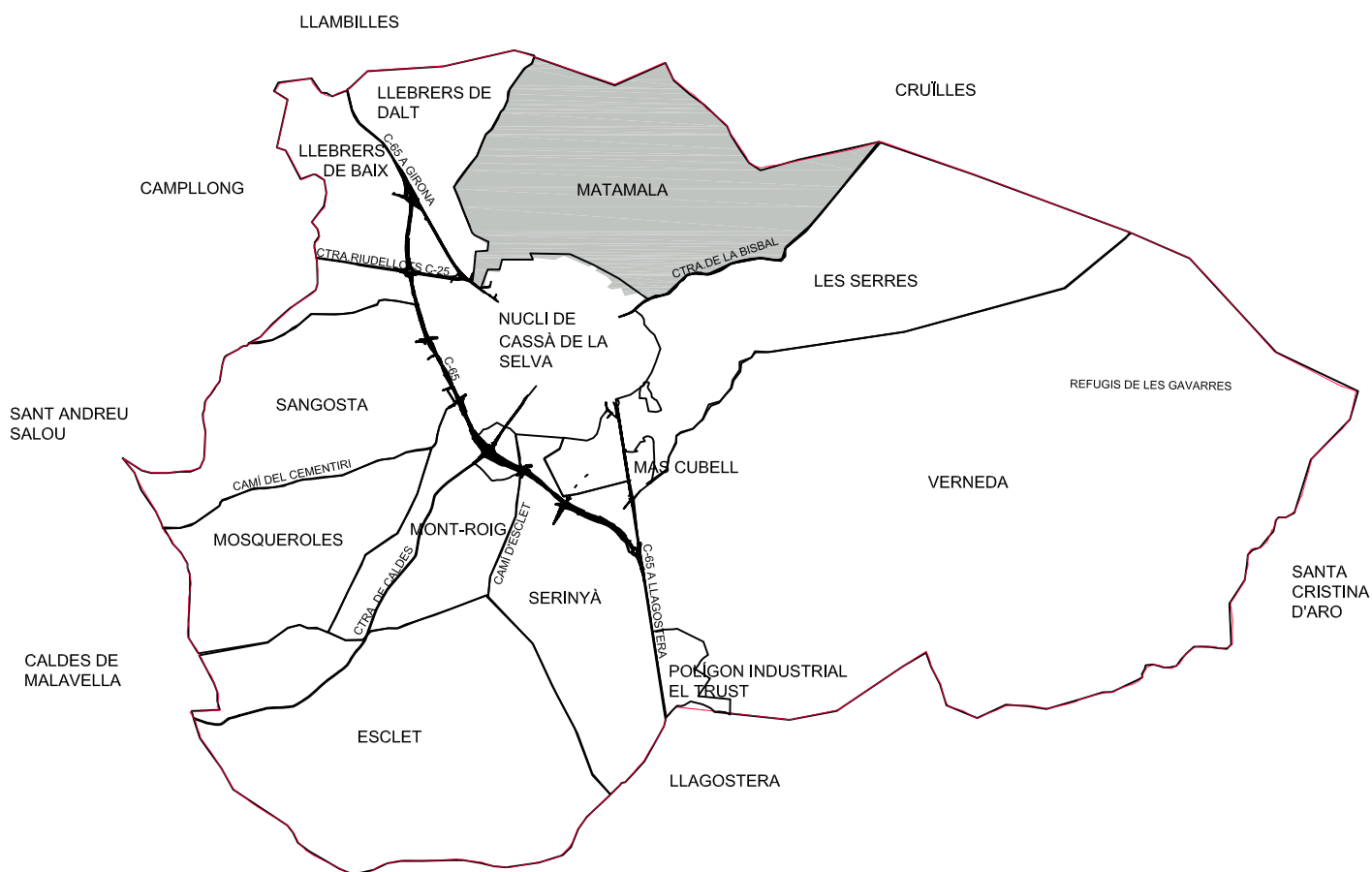

VEÏNAT DE MATAMALA

ACCÉS PRINCIPAL AL VEÏNAT:

Des del nucli urbà a través dels següents carrers: del Castell, del Músic Coll, d'en Ramon Llull i del Vinovell, i també per la banda esquerra de la carretera de la Bisbal i per la banda dreta de la carretera C-65 direcció Girona.

VEÏNAT DE MATAMALA I VEÏNAT DE CANDELL

1 – GEOGRAFIA DEL VEÏNAT

La superfície del veïnat és d'uns 4 quilòmetres quadrats i té uns 10 quilòmetres de perímetre. Dins el seu territori, a la banda de migdia, hi ha una formació muntanyosa poc elevada, tallada per diversos torrents que la divideixen en quatre zones diferenciades encarades, totes, de sud-est a nord-oest. A migdia, a la base dels seus pendissos, hi ha la zona lleument inclinada que arriba fins a la riba dreta del **torrent del Castell** que és per on s'ha eixamplat l'actual nucli urbà. A la banda de tramuntana d'aquesta part muntanyosa queda un extens territori enlairat i bastant planer ocupat per conreus i boniques masies que durant el segle XVII les de ponent eren terres del **mas Vallera**¹ i les de llevant del **Castell de Cassà**; les dues propietats limitaven, l'una amb l'altra, en aquesta part de territori anomenada les **Planes de Matamala**.

El **veïnat de Matamala** apareix com a tal en un document de 1476 per tant és un veïnat molt tardà que ocupà la part de tramuntana del territori de l'antiga **vil·la de Cassà** que a l'any 919 ja era considerada com la vil·la principal del seu districte delmer i després donà nom a la **parròquia de Sant Martí de Cassà**.

El primitiu territori de la **vil·la Cassà**, a més de l'actual nucli urbà, creiem que s'escampava cap al nord i nord-est per dins de l'actual **veïnat de Matamala** ocupant les terres que formaven part del **Castell de Cassà** i que arribaven fins a trobar el territori de l'antiga parròquia de **Santa Pellaia**, més enllà de la **riera de la Font** que avui, en part, limita els dos termes; a ponent, deuria ocupar també el veïnat **de Candell**; al sud arribava, en part, fins a la **riera Sosvals**, que marcava el límit amb el territori de **Corçana**; i a l'est limitava amb el territori de **Les Serres**, per on ara s'hi escampa el barri del **Firal** i, més amunt, entrava dins el **torrent de la Resclosa d'en Carbó** que el separava, de la resta del territori de **Les Serres**. Per tant tot el territori de **Matamala** pertanyia a la **vil·la de Cassà** i això ho evidencia l'establiment, el 1434,¹ fet a **Pere Vallera**, dels **masos Salvador (can Comes) i Candell (can Palahí)**, quan ell ja era senyor útil i propietari del **mas Torrent de Candell (mas Vallera**, avui denominat **can Matabous**), els quals afrontaven a l'est i al nord amb terres del **mas Vallera**, mentre que les terres d'aquest darrer mas afrontaven a migdia i a llevant amb terres del **Castell de Cassà**. El **mas Vallera**, a més, tenia a senyoria directa, pel **Castell de Cassà**, a **Les Planes**, una peça de més de 100 vessanes que afrontaven a sol ixent amb terres del propi **Castell de Cassà**. És evident doncs que la major part de l'actual territori de **Matamala** pertanyia al **Castell** i que aquest formava part de la **vil·la Cassà**; recordem que el primer document que parla del **Castell de Cassà** l'anomena **Kastro Cacicano** a l'any 1066, el qual avui estaria ubicat dins el veïnat de **Matamala**. És evident que tant el **Castell** com les seves terres estaven situades dins el territori de la **villa Cacicano** i no del **veïnat de Matamala** que no existia.

VEÏNAT DE CANDELL. A l'any 1287² apareix el topònim **Candell (mas des Torrent de Candell)** indicant que hi ha un territori que es designa amb aquest nom i que, també, en el segle vinent portarà el nom de **veïnat de Candell**, el qual posteriorment va caure en l'oblit i ningú el recorda. Ocupava la part occidental del que avui coneixem com el **veïnat de Matamala**

---

¹ AMGCS. Grup primer, doc. 1.

² ADG. Almoïna. Cassà. Perg. 743.

que apareix, com a tal, al segle XV, l'any 1476³. **Candell** comprenia el territori del **mas Vallera**, **mas Palahí**, **mas Comes**, **mas Quaresma** i **les Planes de Matamala**. També a **Matamala**, l'any 1582, apareix el *vicinatus de la Pujada*⁴ citat en una capbreuació del **mas Vendrell de la Pujada** (actual **can Vall-llobera, de Matamala**) que com el de **Candell** quedà oblidat i comprenia les terres d'aquest mas que per migdia baixaven cap a la riba del **torrent del Castell**, estaven situades a orient del **veïnat de Candell** i limitaven a ponent i sud amb el **veïnat de Llebrers**; al nord, amb el terme de **Llambilles** separat pel curs de la **riera de la Font**; i, a l'est, amb **les Planes** o terres del **Castell de Cassà**, conegudes més tard com les **Planes d'en Vallera** i posteriorment com les **Planes de Matamala**.

Si el **veïnat de Candell** hagués persistit fins avui en formarien part les masies de **can Palahí**, antic **mas Candell** i posteriorment **mas Sunyer de Candell**; **can Matabous** antic **mas Vallera** i més antigament **mas des Torrent de Candell**; **can Roser**; **can Comes** antic **mas Salvador**; **can Quaresma**, **mas de les Pinyes**, **can Rispa**, **can Tanoca**, **la Casa Nova**, **can Carreres**, i **can Morellet**.

2 – LES AIGÜES

Hi ha diversos cursos d'aigua que drenen i limiten les terres del **veïnat de Matamala**, es detallen els més principals.

Riera de la Font. La depressió que es forma a ponent del contrafort que baixa de la part sud-occidental de la **mntanya de la Creu de les Monges** que s'endinsa en el terme de **Cassà** des de **can Mascordet**, forma un llarg esquenall per on passa la **ctra. de Cassà a la Bisbal** que separa la **vall de les Dues Rieres**, a llevant, de la **vall de la riera de la Font**, a ponent. Aquesta darrera vall ressegueix els vessants de tramuntana de les terres de **Matamala** i de la **serra de Llebrers**, fins a la seva sortida dins la **vall del Bugantó**, al final de la serra citada. Quan el seu curs troba els camps de **cal Bord** comença a fer de límit entre **Cassà** i **Santa Pellaia**.

Torrent de la Resclosa d'en Carbó. Al sud de **cal Xapo**, a 234 metres d'altitud, comença a formar-se la fondalada que acull el **torrent de la Resclosa d'en Carbó** que, pren direcció a ponent i s'encaixona, seguidament, entre els pendissos nord-occidentals del **puig d'en Germà** i els de tramuntana del **Puig d'en Carbó**, els quals baixen fins a la seva riba esquerra i són tallats, al mateix temps, pel traçat de la **carretera de la Bisbal** que ascendeix seguint en paral·lel el torrent, fins al collet de **Casa Blanca**, mentre que, pel costat de **Matamala**, són els vessants de migdia del **puig d'en Pujades**, del **puig de la Castellana**, del **puig d'en Trompa** i del **puig d'en Costa** els que davallen, de forma sobtada, dins l'estreta vall, fins a trobar-ne la riba dreta. El seu curs separa el **veïnat de Matamala**, a ponent, del **veïnat de les Serres**, a llevant, i en molts llocs queda colgat per l'espessa vegetació que cobreix els emboscats pendents que s'hi enfonsen. El seu curs entra en el **torrent del Castell**, al nord del **camp del Forn d'en Carbó**.

Torrent del Castell. La conca del **torrent del Castell** té els seus límits nord-orientals i nord-occidentals que coincideixen amb el traçat del camí asfaltat que, seguint aproximadament la carena, prové de la **carretera de la Bisbal**, passa a migdia de **cal Xapo** i segueix cap a **can Català del Castell**, des d'on baixa cap al nucli urbà. El tram de camí coincident amb el límit d'aquesta conca va des de **can Granics** fins a **can Tomàs**. És dins d'aquest encerclament que el seu curs comença a perfilar-se a una altitud de 225 metres, en zona de conreus, des d'on

---

³ AMGCS. El mas Vallera. Doc. 08. Núm. 38.

⁴ AHG. Notarials de Cassà. Notari: Miquel Vidal, 12-9-1582.

s'inclina, cap al sud-oest, encaixonant-se dins d'una pregona fondalada que s'obre pas entre els rostos vessants de ponent dels **puigs de la Castellana** i **d'en Pujades** i els orientals del **puig del Noi Martí** i també del **puig del Castell**, coronat per la masia de **can Català del Castell**. Superada i deixada enrere aquesta part boscosa i muntanyosa, el curs gira cap a ponent, seguint pel fons de l'ampla **coma del Castell o de Cassà** que s'obre entre les terres enlairades del **mas Carbó de les Serres** i del **Firal**, a migdia, i els pendissos aterassats del **puig del Castell**, al nord. Al sud de **can Català** rep, per l'esquerra, el tribut del seu principal afluent, el **torrent de la Resclosa d'en Carbó**.

Torrent de Candell. Aquest curs recull les aigües de la zona oriental de les **planes de Matamala**. Formen part d'aquesta petita conca les terres orientals de la **casa Nova**, les de migdia de **can Carreres**, les de **can Biosca**, les de migdia de **cal Cavall Gros**, les de **can Sabater**, de **cal Cavall Petit** i **can Clara**. Des del sud-est de **can Clara**, de **cal Cavall Petit**, de **can Sabater** i de **cal Cavall Gros** són diversos els recs que drenen i limiten els marges dels camps i que s'uneixen al sud-oest de **can Sabater**, des d'on la inclinació del terreny es fa més notòria i el curs del torrent queda ben definit. Aquest passa arrambat entre els camps i el bosc i entra finalment dins l'enclotada vall que s'obre pas entre els abruptes pendissos dels puigs del sud-oest, i els més suaus, del nord i nord-oest. La closa i emboscada vall s'obre al sud del **mas Vallera** on els conreus acompanyen les dues ribes del torrent que, seguint direcció sud-oest, limita per la dreta amb les instal·lacions del **Park Art**, de **can Roser**, fins a la seva confluència amb la **riera Freixeneda**.

Riera Freixeneda. A la banda més occidental de **Matamala**, on antigament l'oblidat **veïnat de Candell** estenia el seu territori, s'hi forma la capçalera de la **riera Freixeneda**, que des de la zona de ponent de les **planes de Matamala** recull els aiguavessos de migdia de les terres de **can Quaresma**, **mas de les Pinyes**, **can Rispa**, **can Tanoca** i la **Casa Nova**, mentre que els de tramuntana es decanten dins la **vall de la Riera de la Font**. El seu curs es perfila clarament al sud de **can Morellet** des d'on corre cap al sud-oest; rep, més avall els petits còrrecs procedents de **can Rispa** i de **can Quaresma**, i s'escola, després de la captació, per damunt del rocam de la seva llera que s'entafora dins l'estreta vall que s'enfonsa entre el **turó del mas Vallera**, a llevant, i els pendissos boscosos, a ponent, que baixen de la llarga carena del **puig Rodó** on d'hi troben les finques de **can Comes** i **can Palahí**. Arriba a la plana a ponent del **Park Art**, de **can Roser**, on rep per la dreta el **torrent del mas Nadal** o de **can Roca** i per l'esquerra el **torrent de Candell**, formant una triple confluència, al nord de **can Valentí**.

4 – ELS CAMINS

Matamala posseeix una bona xarxa de camins que creuen el veïnat en totes direccions, els principals són:

Camí del Castell. Sortia de la **Cellera de Cassà** i passant pel **carrer Major** en arribar a la **plaça de la Coma** és bifurcava i la limitava per ponent, prenent direcció nord, per on baixava fins a trobar el **torrent del Castell** que traspassava a gual. Per tant, seguint aquest camí amunt s'arriba a **can Català del Castell**, situat damunt el **puig del Castell** que antigament era conegut amb el nom de **puig Delfí**. El camí ara asfaltat passa pel nord del puig direcció a tramuntana; puja pels vessants orientals del **puig del Noi Martí** i després gira a nord-est; passat al sud de **can Tomàs** i en arribar a la **casa de la Pineda** canvia la direcció a sud-est i segueix planer tot carenejant i limitant la conca de la **riera de la Font**, a orient, i la del **torrent del Castell**, a

ponent, fins a **can Granics**. Finalment connecta amb la **ctra. GI-664 de Cassà a la Bisbal**, al sud-est de **casa Blanca** o de **cal Xapo**.

Camí del Forn d'en Carbó a can Granics. Des de la **Ctra. de Cassà a la Bisbal**, després de deixar **can Carbó**, a la dreta, es troba el vial, a l'esquerra, que baixa cap a la fondalada del **torrent de la Resclosa d'en Carbó** on a la dreta del camí, abans de creuar el torrent, queden les ruïnes de l'antic **forn de rajols de can Carbó** colgades per les bardisses; creuat el torrent el camí puja dret pels faldars boscosos de migdia del **puig d'en Pujades** i, més al nord-est, continua pujant pels del **puig de la Castellana** fins que troba, a l'altra banda de puig, el **collet d'en Trompa**; des d'aquí, en la mateixa direcció, el camí ja no es tan costerut i suavitza la pujada; continua ara entre conreus on s'hi troben algunes barraques de vinya fins que entronca amb el **camí del Castell** al nord de **can Granics**.

Camí del Vinovell a Sant Cristòfol o camí vell de Cassà a Llambilles. Des de la rotonda de **l'Institut** segueix, direcció nord, el **carrer de Manel Tolosà** que seguidament surt del nucli urbà i baixa, entre conreus, cap a la fondalada del **torrent de Candell**, seguint el vial no asfaltat de la dreta que després de travessar el torrent limita la finca de **can Roser** on hi ha l'extens **Parc de les Arts Contemporànies**, a ponent, i la finca del **mas Vallera (can Matabous)**, a orient; passades les masies el camí troba, a la carena, novament l'asfalt i continua planer vers el nord-est per la riba esquerra de la **riera Freixeneda** seguint els faldars de ponent del **turó del mas Vallera** fins que, més al nord, el bifurca; es deixa el de la dreta i seguint a l'esquerra travessa la riera a l'est del **mas Comes** on el camí asfaltat s'acaba després de deixar el vial que puja cap al mas; continua direcció nord, passa a llevant de **can Quaresma** i del **mas de les Pinyes** des d'on comença a davallar pel mig d'extenses pinedes cap a la fondalada de la **riera de la Font**, on poc abans de trobar la riera un cartell anuncia que s'entra al terme de **Llambilles**; a l'altra banda de riera el camí puja costerut fins que dalt la carena troba **l'ermita de Sant Cristòfol del Bosc** i el camí que va al poble de **Llambilles**.

Camí del mas Vallera a Santa Pellaia. Des del **mas Vallera**, direcció nord, segueix el camí asfaltat que va a **Sant Cristòfol** fins que es bifurca; llavors segueix a la dreta de pujada direcció a llevant vorejant la zona boscosa del **mas Vallera**, pel nord, passa a migdia de la **Granja** i al final del bosc el camí gira a nord-est; continua llavors entre conreus i ascendeix per una pujada suau que passa a llevant de **can Biosca**, més amunt creua l'antic **camí de Santa Coloma a la Bisbal**, a l'est de **can Carreres**, que va direcció a llevant; continua cap al nord i en entrar en el bosc es bifurca, el de l'esquerra va a **can Mies** i a **can Maymí** i el de la dreta, que cal seguir, baixa cap a la fondalada de la **riera de la Font** travessant-la i entrant dins el terme de **Santa Pellaia** al sud de la **Casa Nova d'en Frigola**. Al nord de la masia el camí creua a gual el **torrent de can Vilar de la Costa** i en segueix la riba esquerra, curs amunt, fins que es bifurca i segueix a l'esquerra enfilant-se pels vessants de migdia de la **Serra Llarga d'en Frigola**, fins que entronca amb la ctra. que, provinent de **l'ermita de Sant Cristòfol**, careneja la serra indicada i puja cap a **Santa Pellaia** passant pel **coll del Bou**.

Camí de Santa Coloma a la Bisbal. Provenent de **Riudellots i Campllong** travessa el **veïnat de Llebrers** pujant cap a **can Roca** i cap al collet que es forma al sud del **puig de Ventalló** i al nord del **puig Rodó**. Des del collet el camí entra a **Matamala** i baixa, cap al sud, travessant els vessants de d'orient del **puig Rodó** fins a situar-se al nord de **can Quaresma** des d'on gira a orient fins trobar el **camí del Vinovell a Sant Cristòfol** que segueix direcció nord fins a la primera bifurcació; llavors segueix a la dreta que gira a llevant, passa a migdia de **can Rispa** i a tramuntana de **can Tanoca**, des d'on gira cap al sud fins a trobar una nova bifurcació que

segueix a l'esquerra, direcció est, passa al nord de la **Casa Nova** i al sud de **can Carreres**; més a l'est creua el **camí del mas Vallera a Santa Pellaia**, des d'on entra seguidament en el bosc i gira cap al sud; passa a llevant de **cal Cavall Gros** i, més al sud, entre **cal Cavall Petit** i **can Clara**, des d'on puja, en la mateixa direcció, fins que entronca amb l'asfaltat **camí del Castell** al qual se superposa fins a trobar la **ctra. de Cassà a la Bisbal** al sud-est de **cal Xapo**, on s'unia al **camí ral de Cassà a la Bisbal**.

Carretera de Matamala. Comença des de la **C-250** seguint la calçada asfaltada, al sud de la **nau industrial d'en Rabassedes**, que direcció, nord-est, passa entre conreus i a tramuntana de **can Valentí**; seguidament creua el **torrent de Candell** i deixa, a l'esquerra, el **camí de can Palahí** i, a la dreta, el que puja cap al **Vinovell** i al **carrer de Salvador Espriu**; seguidament, de pujada, divideix la finca de **can Roser** fins que, al nord de la masia, se li ajunta el **camí del Vinovell a Sant Cristòfol** que, seguint-lo troba totes les ramificacions que permeten anar a totes les masies de **Matamala**.

4 – LA VEGETACIÓ

En els nombrosos turons de les seves petites serres, en molts llocs, hi predomina la sureda, acompanyada de pinedes i petites clapes d'alzinar, també es troben clapes on s'hi han plantat eucaliptus i hi ha algun camp extens on abunden les oliveres; la vinya hi és escassa i poc representativa i a la majoria de camps es sembren cereals. Prop dels cursos d'aigua dins les fondalades hi ha nombrosos freixes, pollancre i alguns salzes.

5 – NOTES HISTÒRIQUES

El cognom **Matamala** apareix a l'any 1253, en un document on en **Bernardi de Matamala** de la parròquia de **Cassà** va fer una venda de terres a **Santa Pellaia**. A l'any 1287, en **Guillem de Matamala** va fer donació de legítima a la seva filla **Andreua de Matamala** en motiu del seu casament. Al 1329 s'esmenta en **Matamala**, junt amb altres personatges vinculats i servidors de la família **Escarrer**, senyors del **Castell de Cassà**, ocupant una de les 13 modestes estances amb infraestructures comunitàries que formaven un petit barri proper al **Castell de Cassà**⁵; entre els habitants hi figura també **l'Adrià de Ventallol** que era **Batlle del Castell** i també era senyor útil del **mas Adrià de Ventallol** que el posseïa a senyoria directa del Sr. del **Castell de Cassà**.

El **veïnat de Matamala** va prendre el nom de l'antic **mas Matamala** que tenia extenses terres situades precisament a la part septentrional del territori que, al segle XV, seria anomenat **veïnat de Matamala**. Aquest **mas Matamala** possiblement havia estat establert, durant el s. XIII, a **Bernat de Matamala** o a un seu antecessor, pel Sr. del **Castell de Cassà**, en aquella època regit per la **família Vilademay**, tal com ho era el **mas Adrià de Ventallol**. Del **mas Matamala de Cassà de la Selva** l'any 1359 n'era senyor útil i propietari en **Bernat de Matamala** quines terres pel nord afrontaven amb les del **mas Vila de Santa Pellaia (a) Barrabàs** mitjançant **la Bruguera de Cassà**, i el **torrent d'en Matamala** que tancava a sol ixent una vinya propietat de l'indicat **mas Vila**.⁶ Aquest mas possiblement quedà afectat per la pesta negra del segle XIV i deuria quedar ròneg. A l'any 1673 en fer-se la venda d'una finca de 100 vessanes de bosc, que havia

---

⁵ Luís Sales i Favà. *Una Fortalesa en temps de violència Feudal. El Castell de Cassà a inicis del s. XIV. (Dins Les guerres i els seus efectes. Cassà de la Selva, s. XIV – XX. Conferències de l'Arxiu, 1. Coordinadors: Dolors Grau – Elvis Mallorquí). Pg. 18.*

⁶ AMCS. Fons Frigola, doc. 26.

format part de l'heretat del **mas Matamala de Cassà de la Selva**, feta per **Pere Mias** qui l'havia adquirit del propietari del **mas Vilar de la Costa**, l'any 1669; ara, el propi **Mias**, la venia a **Josep Sitjas**, i era anomenada els **Cals (casalots) de més Avall i prats de Matamala** que afrontava, a l'est, en un honor del **mas Vilar de la Costa de Santa Pellaia**, anomenat els **Casals (casalots) de Mont de Matamala**, dins el terme de **Cassà**; a migdia, ho feia en honor d'en **Vendrell de la Pujada**, del terme de **Cassà de la Selva**; i, a ponent i a tramuntana, en honor del dit **mas Vilar de la Costa**, del terme de la parròquia de **Santa Pellaia**.

La finca venuda és popularment coneguda amb el nom de **cal Bord**, actualment dins **Santa Pellaia**, la qual, a l'est, hi tenia la finca dels **Cals de Mont de Matamala**, que avui, en part, afronta amb la finca de **can Mascordet**, dins el terme de **Santa Pellaia** que també té terres a l'extrem nord-oriental de l'actual **veïnat de Matamala**. Sembla del tot coherent i deduïble que les terres del **mas Matamala**, des de les terres actuals de **cal Bord** s'eixamplaven cap al nord, cap a l'est i cap al sud i arribaven, en aquesta darrera direcció, possiblement on avui hi ha les masies de **cal Xapo**, **Cal Barraquer**, **can Granics** i la **casa de la Pineda** o inclús més a migjorn, ja que afrontava amb terres d'en **Vendrell**. Queda evident que, a l'any indicat, d'aquesta gran finca tant sols en quedaven les ruïnes dels edificis que havien format part del mas, els **Casals de més Avall** i els **casals de Mont de Matamala** i, enmig de les terres dels dos casalots, hi quedaven els **prats de Matamala**, que avui possiblement es corresponen amb els **prats d'en Frigola**⁷.

El **mas Vallera** l'adquirí l'any 1672 el notari cassanenc **Ignasi Xiberta** i, posteriorment, s'establiren nombroses peces de bosc a molts habitants de Cassà, a rabassa morta, per tant, amb el compromís de plantar vinya en les peces establertes. El veïnat durant el segle XVIII estava cobert de vinyes que cal suposar perduraren fins que arribà la plaga de la fil·loxera, a finals del segle XIX.

Podríem dir que la història del veïnat de Matamala ja ve d'èpoques reculades. En aquest veïnat s'han trobat restes de ceràmica romana. L'any 1975, mentre feien els fonaments de can Roser, es va descobrir una sitja i les restes d'un forn. Es van recollir fragments de ceràmica i *tegula* romana.

A la zona occidental de Matamala hi havia el veïnat de Candell que comprenia des del mas de les Pinyes fins al mas Vallera (can Matabous). La resta del veïnat prengué el nom del mas Matamala que era una finca molt extensa que hi hagué a la part de tramuntana de l'actual veïnat.

El primer document que esmenta el castell de Cassà és del 1.066 (*kastro Cacicano*) en la fundació del Monestir de Sant Marçal del Montseny. Del Castell de Cassà, en parlen diversos documents i escriptures, d'on es recull que fou venut diferents vegades. El castell era el centre de poder del senyor feudal. En aquella època es van implantar nombroses contribucions, sobretot a partir del segle X. Amb això, els senyors es quedaven amb els excedents de la classe camperola.

Pel que fa a la situació del Castell, aquí es transcriuen els següents documents que en donen la situació:

---

⁷ Nom recollit verbalmente del sr. Joaquim Boadella, de can Mascordet.

L'Antoni Tolosà, l'any 1700, pare, senyor útil de can Tolosà de la Plaça, ven al seu gendre, l'Antoni Puig, una peça de terra, part conreu, part de bosc i part de vinya, de 6 vessanes, situada en el lloc anomenat "*Puig del Castell*" que afronta a orient en honor d'en Miquel Pasqual, mitjançant el *Torrent del Castell*, i amb Jaume Sabater, mitjançant el citat *Torrent del Castell*.

En Salvi Creixell, l'any 1742, treballador de Cassà, ven a Pius Solà, teixidor de lli de Cassà, un tros d'hort que és tan llarg com l'hort d'en Jaume Ferrando que va fins al camp d'en Pere Carbó i Ayguas, situat prop la Cumbam o Coma d'aquesta vila que afronta, a orient, en honor d'Antoni Creixell, treballador, el seu germà; a migdia en honor de Jaume Ferrando, teixidor de llana, de Cassà; a ponent, amb el "*Camí que va al Castell d'aquesta vila*"; i al nord, amb Pere Carbó i Ayguas, treballador de Cassà.

En Pere Carbó i Ayguas, treballador, de Cassà, l'any 1752, capbreva 15 vessanes de terra de conreu situades a prop de la vila de Cassà que afronten, per orient, amb Josep Comas; a migdia, part, amb en Pere Monràs, fuster, part amb el magnífic Pere Pujades, Dr. en medicina de La Bisbal, part, amb Pere Llambí, ferrer, part, en honor del propi Pere Carbó i Ayguas, part, amb en Benet Carós, part en honor de Sebastià Barnés, estudiant, part en honor de Grau Casanovas, teixidor de lli, i part en honor del propi Carbó que havia sigut d'en Gelabert, anomenat "*la Canamera*"; a ponent, part, en honor del propi Carbó, anomenat "*la Canamera*" i, part, amb "*Itenerere per quo tenditur a dicta villa de Cassà de la Selva ac Castrum vetus dicte ville*"(Camí pel qual es va de la dita vila de Cassà de la Selva al Castell Vell d'aquesta vila); i, a tramuntana, amb l'anomenat *Torrent del Castell*.

Per tant, tenim que el puig del Castell està limitat per orient amb el torrent del Castell. Que el camí del Castell que de la vila fins al Castell Vell afronta amb el camp de la Canamera. I que les 15 vessanes que capbreva en Pere Carbó i Ayguas, pel nord afronten amb el torrent del Castell, per ponent amb el camp de la Canamera i amb el camí del Castell; per orient amb en Comas; i per migdia amb en Monràs, etc. i resulta que aquests es corresponen amb l'actual can Benet; can Monràs, can Trinxeria, el Recreu o pizzeria, els pisos on hi havia la central telefònica, els pisos on hi havia el garatge de l'Oliveras i finalment on avui hi ha el Centre Recreatiu i que del centre cap a l'Oest hi havia el camp de la Canamera i a ponent d'aquest camp passava el camí del Castell. Sembla evident que el Castell només podia estar situat en el puig del Castell on en el seu cim hi ha la masia de can Català del Castell.

Una de les masies importants és la de can Vall-llobera, que es correspon amb l'antic mas Vendrell de la Pujada, documentat el 1302. Al s. XVII en Pere Vendrell estava casat amb la Maria Vall-llobera, pubilla del mas Vall-llobera de Verneda. El canvi de nom va venir d'aquesta unió matrimonial.

Can Matabous es correspon amb el mas Vallera documentat en el s. XV quan se li establí el mas Torrent de Candell, documentat aquest al s. XIII, al citat Vallera.

A can Matabous es troba la capella de la Mare de Déu de Montserrat. En el padró de 1894 apareix el motiu de *mas Matabous* en lloc de l'actual can Matabous. El mateix succeeix amb el *mas Català*, *mas Murallet*, *mas Sabater*, *mas Mias*, etc. Segons la memòria oral, de cal Sabater en deien *can Catalines*, possiblement a causa que la propietària, almenys

pels volts del 1890, era la Catalina Subirà i Serra. De can Cavall Petit en deien *ca l'Angelats* i del Xalet de la Jaima en deien *can Maletes*.

En el padró d'habitants del 1936 s'han localitzat alguns motius que no es corresponen amb els actuals o que no localitzem en el padró d'habitants més recent, com són *can Rosa Berda*, *el Chalet d'en Baca* (casa particular de la Pepita Gispert), *la Castellana*, etc. En aquest mateix padró, hi figura el motiu de *Casa blanca* que, segons la memòria oral, correspon a l'actual masia de cal Xapo que abans havia estat un hostel on s'anava a fer berenars. Ens aquests darrers anys en el veïnat hi ha hagut una proliferació de construcció de cases noves, la major part de les quals són segones residències dels cassanencs.

6 – ELS MASOS

DOCUMENTATS PER SEGLES (DEL XII FINS AL XVIII)

001	Castell de Cassà s. XI a s. XV; can Català del Castell, s. XVII a s. XXI
002	Mas des Torrent de Candell, s. XIII i XIV; mas Vallera, s. XV a s. XIX
003	Mas Matamala s. XIII a s. XIV
004	Mas Sunyer de Candell, s. XIV a s. XVII; mas Palahí s. XVIII a s. XXI
005	Mas Vendrell de la Pujada, s. XIII a s. XVII; mas Vall-llobera, s. XVIII a s. XXI
006	Mas Comes, s. XVIII a s. XXI
007	Mas Cebrià, s. XVIII a s. XXI
008	Mas Prats, s. XVIII a s. XXI

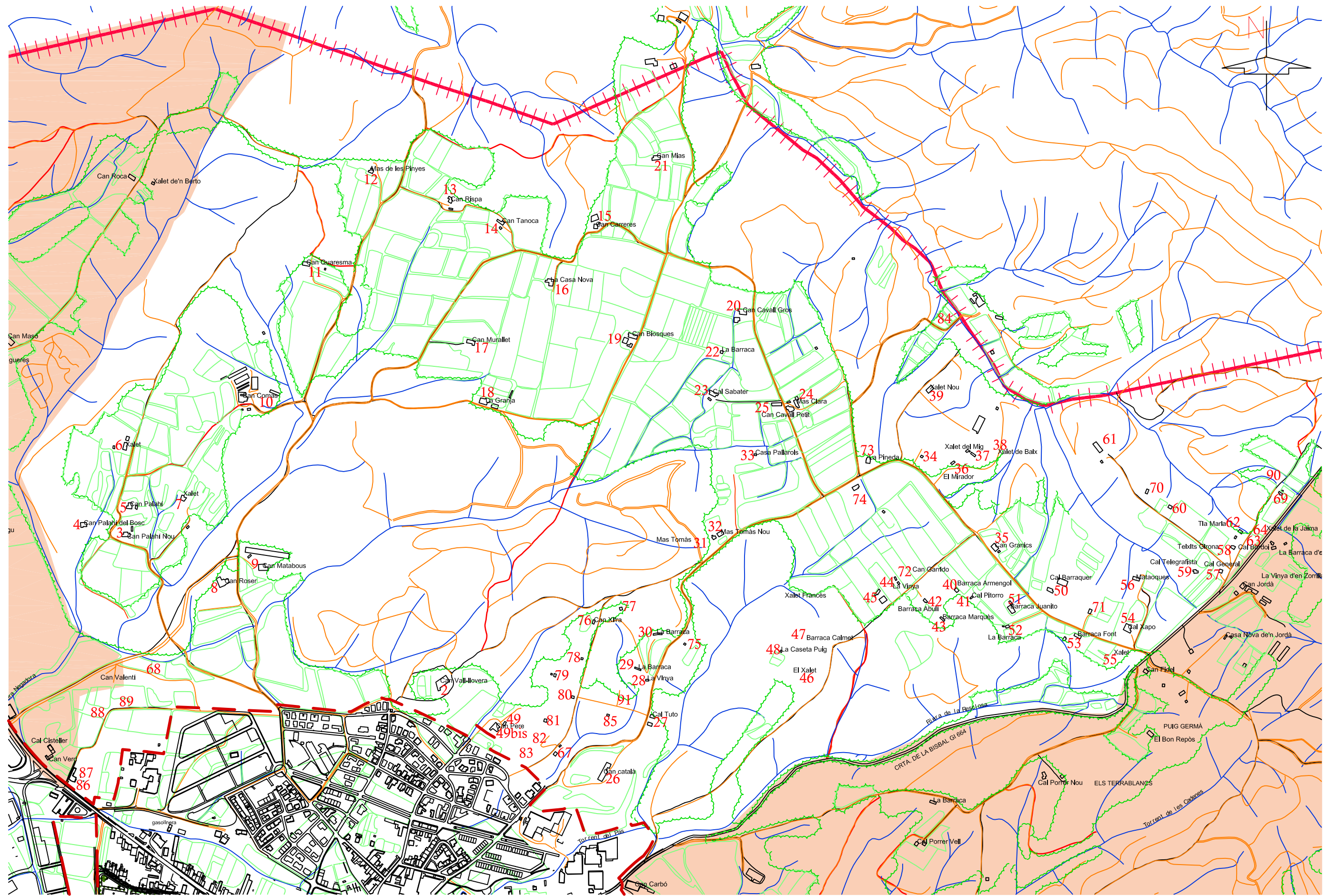
ⁱ Arxiu Montserrat Gener. Documents del Sr. Joan Gener i Roca. Doc. 1. En un establiment de terres figura Pere Vallera, l'any 1434, com a senyor útil del que havia estat el mas Torrent i que es denomina mas Vallera (actualment, àlies can Matabous).

VEÏNAT DE MATAMALA

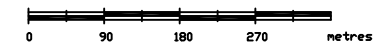
Núm. veïnat	Nom	Coordenades UTM 31 ETRS89		Referència cadastral	
		X	Y	Polígon	Parcel·la
2	Can Vall-llobera	489802	4638143	2	99
3	Can Palahí nou	489009	4638512	1	147
4	Can Palahí del bosc	488900	4638534	1	144
5	Can Palahí	489021	4638576	1	148
6	Polígon 1, parc. 141	489009	4638733	1	141
7	Xalet	489153	4638599	1	160
8	Can Roser	489243	4638388	2	79
9	Can Vallera (Matabous)	489352	4638427	2	63
10	Can Comes	489317	4638821	1	101
11	Can Quaresma	489462	4639186	1	104
12	Mas de les Pinyes	489624	4639417	1	46
13	Can Rispa	489823	4639344	2	11
14	Can Tanoca	489946	4639289	2	13
15	Can Carreres	490177	4639294	2	26
16	La Casa nova	490071	4639142	2	29
17	Can Murallet	489868	4638991	2	60
18	La Granja	489909	4638841	2	65
19	Can Biosques	490281	4639002	2	32
20	Can Cavall Gros	490553	4639063	2	40
21	Can Mias	490334	4639450	2	6
22	La Barraca	490502	4638969	2	41
23	Cal Sabater	490476	4638861	2	43
24	Mas Clara	490684	4638833	2	76
25	Can Cavall Petit	490634	4638833	2	75
26	Can Català	490201	4637912	3	88
27	Cal Tuto	490319	4638034	3	86
28	La Vinya	490308	4638145	2	111
29	La Barraca	490286	4638176	2	110
30	La Barraca	490338	4638262	2	105
31	Mas Tomàs	490483	4638499	2	73
32	Mas Tomàs nou	490498	4638506	2	73
33	Casa Pallarols	490585	4638710	2	72
34	La Barraca	491002	4638700	3	10
35	Can Granics	491179	4638481	3	13
36	El Mirador	491077	4638688	3	125
37	Xalet del mig	491126	4638709	3	11
38	Xalet de baix	491179	4638700	3	11
39	Xalet nou	491019	4638871	3	8
40	Barraca Armengol	491088	4638365	3	65
41	Cal Pitorro	491123	4638349	3	66
42	Barraca Abulí	491008	4638340	3	63
43	Barraca Marquès	491051	4638295	3	124
44	La Vinya	490941	4638387	3	59
45	Polígon 3, parc. 60	490901	4638344	3	60
46	El Xalet	490686	4638144	3	78

47	Barraca Calmet	490690	4638213	3	76
48	La Caseta Puig	490649	4638217	3	72
49	Can Pere	489966	4638045	2	117
49 BIS	Polígon 2, parc. 137	489936	4638026	2	137
50	Cal Barraquer	491320	4638371	3	14
51	Barraca Juanito	491229	4638321	3	69
52	La Barraca	491218	4638276	3	106
53	Barraca Font	491391	4638253	3	110
54	Cal Xapo	491512	4638274	3	113
55	Xalet	491473	4638199	3	109
56	Mataoques	491540	4638396	3	114
57	Cal General	491750	4638414	3	120
58	Teixits Girona	491779	4638472	3	37
59	Cal Telegrafista	491685	4638412	3	119
60	Polígon 3, parc. 33	491617	4638579	3	33
61	Polígon 3, parc. 16	491448	4638699	3	16
62	Tia Maria	491795	4638514	3	35
63	Cal Bordoï	491836	4638509	3	40
64	Xalet de la Jaima	491842	4638519	3	41
67	Polígon 2, parc. 127	490083	4637963	2	127
68	Polígon 2, parc. 95	489085	4638141	2	95
69	Polígon 3, parc. 43	491896	4638610	3	43
70	Polígon 3, parc. 32	491561	4638616	3	32
71	Polígon 3, parc. 112	491420	4638317	3	112
72	Can Garrido	490961	4638404	3	57
73	La Pineda	490868	4638693	3	6
74	Polígon 3, parc. 50	490829	4638629	3	50
75	Polígon 3, parc. 70	490407	4638232	3	70
76	Can Xifra	490175	4638263	2	76
77	Polígon 2, parc. 104	490247	4638323	2	104
78	Polígon 2, parc. 107	490146	4638198	2	107
79	Polígon 2, parc. 112	490083	4638154	2	112
80	Polígon 2, parc. 114	490129	4638099	2	114
81	Polígon 2, parc. 122	490059	4638044	2	122
82	Polígon 2, parc. 123	490051	4638004	2	123
83	Polígon 2, parc. 125	489997	4637945	2	125
84	Polígon 2, parc. 51	491040	4639048	2	51
85	Polígon 2, parc. 115	490215	4638055	2	115
86	Polígon 2, parc.89	488875	4637898	2	89
87	Polígon 2, parc.89	488883	4637916	2	89
88	Polígon 2, parc. 140	488951	4638058	2	140
89	Polígon 2, parc. 93	488988	4638081	2	93
90	Polígon 3, parc. 30	491885	4638660	3	30
91	Polígon 2, parc. 109	490245	4638086	2	109

AJUNTAMENT DE CASSÀ DE LA SELVA
 Servels Tècnics Municipals
 Rambla Onze de Setembre, 107 - 17244 Cassà de la Selva
 Telèfon: 972 460005 - Fax: 972 463708
 e-mail: ajuntament@cassa.cat

VEÏNAT de MATAMALA
 Escala 1/9.000 PLÀNOL 11